

zással kapcsolatban ez az igény erősödni fog. Számítani kell arra, hogy a felmelegedés előrehaladtával az erdősztyepp klímátípus területe jelentősen kiterjed, ahol a szántóföldi termelés az ökonómiai küszöb alá süllyed. Itt esetenként csak az erdőtelepítés (ültetvényes fatermesztés) lehet egyrészt a kiegészítő jövedelemforrás alapja, másrészt az agrárátalakulás segítője.

Az erdőtelepítés:

– lehetőség a gazdaságosan nem művelhető mezőgazdasági területek alternatív hasznosítására;

– elősegíti a marginalizációs folyamatok lassítását;

– elősegíti a vidéki turizmust;

– javítja a kontinentális szélsőségekre hajló klímát, egyes térségek mező- és vízgazdálkodásának feltételeit;

– nagy szerepe van a defláció, erózió, víz- és légszennyeződés stb. megakadályozásában;

– újratermelhető természeti erőforrás, jövedelemtermelő bázis.

Magyarországon átlag feletti a mezőgazdasági termelés részaránya a nemzeti össztermékből, és az agráriumban foglalkoztatottak aránya az összlakosságból.

Egyelőre nem határozható meg annak a magyar mezőgazdasági területnek a nagysága, amelyen – a klímaváltozás is figyelembe véve – az erdő az egyedüli alternatívája. Ennek ellenére lehetővé kell tenni az erdőtelepítés, erdőgazdálkodás elősegítését a gazdaságilag elmaradt térségek agro-erdészeti rendszereiben, támogatni kell az olyan csatlakozó gazdasági programokat, mint amilyenek az agro-erdészeti fejlesztési programok.

Ma már általánosan elfogadott, hogy az erdők több célt szolgálnak. Olyan javakat termelnek, mint a faanyag, gyan-ta, mag, vadgyümölcsök, vadhús stb.

Az az álláspont, hogy az erdők pusztán azért vannak, hogy kiaknázhassuk, mára felcserélődött az erdei erőforrások fejlesztésének koncepciójával. Mégis, az erdőnek a rekreációban, az egészségvédelemben és a vízmegőrzésben betöltött szerepét úgy kell tudatosítani, hogy az szükségtelenül ne korlátozza az erdők gazdasági hasznosítását, a falusi lakosság megélhetését.

Természetvédelem, védelmi funkciók megőrzése

Növény- és állatvilágunk gazdagsága a Kárpát-medence természetföldrajzi viszonyainak, és az ebből következő flóra-és faunaterületek találkozásával magyarázható.

Természetközeli erdeink erdészeti, természetvédelmi és gazdasági jelentőségét növeli az a körülmény is, hogy európai viszonylatban (tőlünk nyugatra) természetes, illetve természetközeli (főleg lombos) erdők már nem, vagy alig találhatóak. A nálunk még meglévő természetközeli erdőállományok nemcsak a természetvédelem számára jelentenek eszmei értéket, hanem a jövő erdőgazdálkodása számára olyan erőforrást, amelynek évmilliók során kialakult genetikai sokféleségében a társadalom gazdasági termelő tevékenységének ma még beláthatatlan innovációs tartalékai rejlenek.

A klímaváltozás kockázati tényezőinek ismeretében ezek egy részének vagy legalább reliktumainak megmentése égető feladat. Felülvizsgálatra szorulnak elsősorban a faji és genetikai diverzitás megőrzését szolgáló védett területek, rezervátumok. Ezeket az erdészeti klímátípus-vándorlás számított határai ismeretében a hosszabb távon is alkalmas területekre szükséges koncentrálni.

A Kárpát-medence erdei életközösségei sok tekintetben egyedülálló genetikai és faji változatossága Európa természeti örökségének része. Fennmaradásuk a jövő generációi számára csak akkor lehetséges, ha a klímaváltozásra való tekintettel az előbbieken említett védett területek, rezervátumok áthelyezését (evakuálását) időben meghozott törvényi és rendeleti módosításokkal a gyakorlati megvalósítás medrébe sikerül terelni.

Ugyanakkor felül kell vizsgálni a jelenlegi korlátozásokat (pl. tájidegen vagy külföldi fajok merev tiltása, er-

dőhasználati, vagy egyéb előírások) abból a szempontból, hogy azok szolgálják-e, vagy éppen akadályozzák a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás dinamikus (azaz időben változó) szempontjait, különös tekintettel az erdőkezelési eljárásokra és az erdővédelmi módszerekre.

Elsőbbségi figyelmet kell kapniuk azoknak a korlátozás, illetve védelem alatt álló területeknek, amelyek az ökológiailag magas kockázatú régiókban találhatóak. Ezeket a helyeken a védettség megszüntetésére is fel kell készülni, de előtte a különösen értékes, veszélyeztetett populációk esetében a megfelelő helyszínre való evakuálás feladataira is. A kockázati felméréseknek az *ex situ* helyszínekre (klón bankok, klón gyűjtemények) is ki kell terjednie.

Az erdő védi a természeti környezet fontos elemeit: talaj, víz, levegő. Ez a védőhatás túlterjed az erdőterület határára (pl. mezővédő erdősávok). A víz körforgalmában betöltött kiegyensúlyozó szerep a távolabbi területekre is pozitív hatást gyakorol (csökken az árvizek valószínűsége). A levegőben lévő szennyeződések egy részét megkötöi. Ez a tisztító hatás különösen lakott területek környékén és az iparosodott vidékeken jelentős (Nemzeti Erdőprogram 2002).

Az erdő védelmi funkcióival szembeni igény a klímaváltozás során növekedni fog. Ugyanakkor a különböző funkciók hatékonysága a klímaváltozás következményeként, különböző mértékben csökkenő lesz (faállomány szerkezettől, csapadékmennyiségtől, stb. függően).

Minden negyedik emlősfaj kihalhat

Minden negyedik emlősfaj a kihalás szélén áll - olvasható a Nemzetközi Természetvédelmi Unió Barcelonában kiadott legújabb Vörös Listájából. A veszélyeztetett fajokat tartalmazó összesítésből kiderül, hogy a világon élő 5487 emlősfajból legalább 1141 a kihalás szélén áll. És minimum 76 már el is tűnt az 1500-as évek óta. Ám az eredményekből az is kitűnik, hogy megfelelő védelmi munkával akár a kihalás szélén álló állatfajokat is meg lehet menteni, ugyanis a veszélyeztetett emlősfajok 5 százalékánál jelentős javulást értek el a megmentésükre indított programokkal.

A tényleges szituáció még ennél sokkal rosszabb lehet, miután még 836 em-

lősfaj szerepel a listán a veszélyeztetett kategóriában. Ha pontosabb információkkal rendelkezni, valószínűleg még több fajról bizonyosodhatna be, hogy kihalás fenyegeti.

„Mindez azt jelzi, hogy a kutatások által alátámasztott védelmi tevékenység egyértelmű prioritás a jövőre nézve, nemcsak azért, hogy fejlődjen az adatgyűjtés, melynek segítségével jobban felbecsülhetjük a fajokat érő fenyegetéseket, hanem hogy birtokában legyünk azoknak az eszközöknek, melyek a fenyegetett fajok és populációik megmentéséhez szükségesek!

www.greenfo.hu